בס"ד

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

גליון מספר: 4

שבת פרשת ואתחנן

העלון מוקדש להצלחת נוחי
בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

לימוד תורה בחינם

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה

בפרשתנו משה רבנו ממשיך לסכם את המתרחש עד כה לישראל, כדרכו בכל מהלך ספר דברים. והנה בפרשה משה רבנו אומר משפט שלכאורה נראה חסר משמעות:

רְאֵה לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי ה' אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ. אין בפסוק זה לכאורה שום תוספת ציווי או חידוש, אז מה משה רבנו רוצה לומר כאן? הגמרא במסכת בכורות (כט ע"א) לומדת מכאן יסוד חשוב בלימוד תורה:

> אמר רב יהודה אמר רב: דאמר קרא ראה למדתי אתכם וגו' – מה אני בחנם אף אתם בחנם.

כלומר משה רבנו אומר כאן לעם ישראל, כמו שאני למדתי תורה מהקב"ה ולא לקח לי על זה שכר, אף אתם תלמדו אחד את השני תורה ואל תיקחו על זה שכר, אלא תורה יש ללמד לכל אחד בחינם.

חשיבות רבה יש ללימוד בחינם, שכן מבואר במדרש שדוקא בגלל שמשה רבנו לימד אף הוא בחינם חל שמו של הקב"ה עליו, זה שנאמר: "כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי ה' אֱלֹהָי".

מקשה התוספות במקום והרי מבואר בגמרא במסכת כתובות (קה ע"א) שהדיינים שבירושלים היו נוטלים שכר מתרומת הלשכה?

ומתרץ ששם היה מותר ליטול שכר שמכיוון שכל עסקם היה רק בלדון בדיני התורה ולא היו עסוקים בשום מלאכה, והרי הם חייבים להתפרנס ממשהו? ולכן נטלו שכר מתרומת הלשכה.

ממשיך התוספות ומוצא שלושה היתרים ליישב את המנהג ליטול שכר ללימוד תורה:

1. אם אין לו מקור פרנסה אחר.

2. אפילו יש לו פרנסה אחרת, מותר משום שכר בטילה (שלולא היה עוסק בתורה

>> המשך הדבר תורה בעמוד האחרון >>

דברים במחשבה
ריבוי הגוונים בעם

פתרון החידה הקודמת
נטילת ציפורנים בשבת

החידה השבועית
טלטול אבן בשבת

ריבוי הגוונים בעם ישראל- מהות אחת

הרב אמיר אזולאי / רב במכון יגדיל תורה

בסוף השבוע שחלף, זכיתי להיות נוכח בכנס מיוחד שהתרחש בישיבת כרם ביבנה, בשיתוף עם הארגון "אסיף". במהלך היום המיוחד הזה התקבצו תלמידים ורבנים מישיבות מגוונות ושונות מהקשת הרחבה של הציונות הדתית לצורך לימוד משותף. כך ניתן היה לראות במחזה מרהיב - מאות בחורים השייכים לבתי מדרש כ"כ שונים בגישתם ובהשקפתם ישבו זה לצד זה, והקשיבו לגישות השונות שבחיי היום יום כ"כ שונות מהשקפתם. לענ"ד הכנס המיוחד הזה מייצג מגמה ייחודית המהווה אבן דרך משמעותית בדרך אל הבניין השלם של עמ"י. אסביר מעט את כוונתי:

בספר בראשית (פרק כב' פס' יז') מובאת ברכת ה' אל אברהם אבינו. חלק מהברכה המיוחדת היא הבטחת ה' על ריבוי זרעו של אברהם " כִּי בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם" ניתן לראות שהקב"ה בוחר לתאר את ריבוי זרעו העתידי של אברהם ע"י שני תיאורים שונים- חול הים וכוכבי השמים. המהר"ל מפראג (גור אריה, בראשית לב', יב') , עומד על פשרם של שני התיאורים התיאורים הללו, ומבאר עבורנו יסוד חשוב ומרכזי בהבנת מהותו של עמ"י. התיאור "חול הים" מייצג כלל אחד המורכב מפרטים רבים בעלי מכנה משותף אחד ומטרה אחת כוללת. לעומתו, התיאור "כוכבי השמים" מייצג אף הוא ריבוי של פרטים רבים, אלא שבשונה מחול הים כל פרט הוא בעל ייחודיות בלעדית, שכן לא דומה כוכב אחד לחברו. כאמור, מתוך התיאורים הללו ניתן לעמוד על מהותו של עמ"י- מצד אחד הוא "גוי אחד", ישות אחדותית, ומאידך הוא מורכב מפרטים רבים, שכל אחד מהם הוא בעל גוון מיוחד. יחד, ע"י צירופם של כל הגוונים הללו נוצר עם שלם, שבאמצעות כוחותיו המגוונים מקיים את מטרתו בעולם "לתקן עולם במלכות שדי".

דומה הדבר לציור מרהיב וצבעוני, כל צבע מעניק את הייחודיות שלו עבור יצירת האומנות, וצירופם של כל הצורות והצבעים יוצר יצירה שלימה ומרהיבה.

לאורך ההיסטוריה היהודית ובעיקר בתקופת הגלות הארוכה, ניתן לראות מחלוקת רבות בין החוגים השונים בעם ישראל. החל מהמחלוקת הידועה ורבת השנים בין החסידים לליטאים, ועד המחלוקות הרבות בין החלוצים לבין אבותיהם. שנים רבות כל חוג החזיק בתפיסת עולמו ופיתח אותה ולא נתן לתפיסתם של בני מחלוקתו לחדור אל עולמו ולו במעט. כיום, בפרספקטיבה רחבה יותר, אנחנו מסוגלים לזהות את החשיבות הגדולה שהייתה לקנאות התפיסתית הזו- היא אפשרה לכל חוג בעל דעה ייחודית לפתח גוון מיוחד בתוך יצירת האומנות המרהיבה- עמ"י. אולם בדורנו, לאחר שנות גלות רבות, ניתן לראות כיצד קמים עוד ועוד בתי מדרשות המשלבים יחד בין כתליהם, באופן תת מודע את הגישות השונות ומחברים ביניהם. הם לוקחים את הגוונים השונים ויוצרים מהם את ציורו השלם של עמ"י. הכנס שהצגתי בריש דברי, מייצג אף הוא את המגמה החשובה הזו.

מגמה חשובה זו שהולכת ומפעפעת במציאות חיינו, מדגישה עבורנו שכולנו עם אחד. כל פלג מאתנו מייצג איבר אחד מהגוף השלם, עלינו לאחוז במגמת החיבור בין הפלגים השונים וליצור גוף שלם ומאוחד. שנזכה לאיחודו השלם של עמ"י מבלי לאבד ולו גוון אחד קטן וייחודי מהעם הקדוש.

נטילת ציפורנים בשבת ורצועות עור

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

איתא בגמרא לגבי ציפורנים ורצועות עור:

שבת דף צד עמוד ב

תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: צפורן שפירש רובה, וציצין (רצועות דקות הפורשות מעור האבצע סביב הציפורן) שפרשו רובן (שקרובין לינתק), ביד – מותר, בכלי – חייב חטאת. מי איכא מידי דבכלי חייב חטאת, וביד מותר לכתחלה? – הכי קאמר: פירשו רובן, ביד – מותר, בכלי – פטור אבל אסור. לא פירשו רובן, ביד – פטור אבל אסור, בכלי – חייב חטאת. אמר רב יהודה: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: והוא שפרשו כלפי מעלה (לצד (ויש שגרסו מצד) הציפורן שמצערות אותו טפי), ומצערות אותו.

מה הטעם להתיר כשפירשו רובן?

המ"ב (צו,צז,צח) ביאר שמעיקר הדין היה מותר להסיר ביד שפירשו הרוב, מכיון שהם קרובין לינתק וכתלוש דמי, ולכן במקום צער לא גזרו רבנן כשהוא מסירו ע"י שינוי דהיינו בידו. וביד פטור אפילו לא פרשו כלל.

מה הכוונה כלפי מעלה

רש"י - לכיון הציפורן היינו כלפי ראשי אצבעותיו.

ר"ת - כלפי הגוף וכמו שכתוב "מן העטרה ולמעלה" היינו לצד הגוף.

הטור כתב שיש לחוש לשני הפירושים.

האם צריך שיצערו אותו כדי שיהיה מותר ליטלם?

הרמב"ם כתב שההיתר הוא דוקא שאותם רצועות עור דקות מצערות אותו וגם הם כלפי מעלה, אך מרש"י משמע שלא צריך שני תנאים, אלא בעצם זה שהם למעלה זה כבר בשבילו צער, כך מבואר בטור.

מהו נקרא רוב

המ"ב (צה) כתב שצפורן היינו רוב ציפורן. ובציצים הביא שהפמ"ג כתב שאינו יודע רוב זה מאין מתחיל, ואפשר דהינו כל שדרך בני אדם לקלוף שם אם נקלף הרוב ממנו כתלוש דמי.

פסיקת הלכה:

השו"ע כתב כטור, ונראה שגם סבר כרמב"ם שאלו שני תנאים (כך ביאר הט"ז ס"ק כג):

"צפורן שפרשה וציצין, שהן כמין רצועות דקות שפרשו מעור האצבע, סביב הצפורן, אם פרשו רובן כלפי מעלה ומצערות אותו, להסירן ביד, מותר; בכלי, פטור אבל אסור. לא פרשו רובן, ביד, פטור אבל אסור; בכלי, חייב חטאת (מג"א ס"ק לה, משום גוזז). ופירש"י: כלפי מעלה, כלפי ראשי אצבעותיו; ור"ת פ' דהיינו כלפי הגוף; וצריך לחוש לשני הפרושים".

הילקוט יוסף (שכח ,קעט) פסק: "צפורן שפירשה רובה מן האצבע ומצערת אותו, וכן ציצין שפירשו, מותר ליטלן ביד בשבת, ובלבד שפירשו כלפי מעלה, ומשום שנחלקו הראשונים אם פירוש כלפי מעלה הוא כנגד ראשי אצבעותיו או כנגד הגוף, צריך לחוש לשני הפירושים ולהחמיר. [הליכות עולם חלק ד' עמוד רא]. ומיהו כל זה בציצין שפירשו, אבל בצפורן שפירשה רובה, מותר" (שמה שמחמיר השו"ע הוא דוקא בציצין).

הוד שלם פדידה הי"ו ענה נכונה וזכה בשובר לקפה ומאפה זוגי

ניסי ה' ועוזו
במדינת ישראל

פרשת ואתחנן

הרב הראל פדידה שליט"א / רב המרכז הרפואי שמיר אסף הרופא

לאחר חורבן בית המקדש השני טבעו הרומאים סדרות רבות של מטבעות זכר לנצחונם על העם היהודי. הם דאגו להשפיל את העם היהודי במטבעות אלו.

לדוגמא: המטבע מימין נקרא יהודה השבויה , בו רואים חייל רומאי ניצב בגאון ויהודייה ממררת בבכי.

כך נראה עם ישראל במשך 1880 שנה, מושפל ונתון לחסדי הגויים השליטים בכל דוד ודור.

לאחר 1880 שנה מחורבן הבית קרה הנס הגדול והוקמה מדינת ישראל.

היא דאגה למחוק את זכר המטבעות הרומיים והוציאה סדרת מטבעות משלה: "יהודה המשוחררת" בה רואים יהודי נוטע עץ במדינת ישראל ללא חשש שפלוגת חיילי הגויים תקח את יבולו.

ואמא מניפה את בנה אל-על לאחר ברית מילה בפרסום רב בלי שעמי העולם יאסרו עליה ברית או סממן יהודי אחר. עם ישראל חי ברוך ה', נתפלל לבנין בית המקדש ולמשיח צדקנו במהרה בימינו.

שאלת השבוע

באילו אופנים יהיה מותר לטלטל אבן בשבת?

הוד שלם—זכה בשובר לקפה ומאפה זוגי

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל"ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה בתוך שאר עם ישראל

ניתן לשלוח מזל"ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום חמישי.

<< המשך הדבר תורה מעמוד השער <<

בשעה זו היה עוסק במלאכה ומתפרנס).

3. בלימוד תורה לקטנים מבואר במסכת נדרים (דף לז ע"א) שמותר משום שכר שימור (על זה ששומר על הילדים) ושכר פיסוק טעמים (איך לקרוא בצורה נכונה שזה לא חלק מהחיוב מהתורה ללמוד ולכן ממילא אין התורה אסרה ליטול על זה שכר).

עם כל ההיתרים השונים ליטול שכר על לימוד התורה, עלינו לזכור שהמגמה האמיתית והחשובה היא להידמות לקב"ה וללמד תורה בחינם, כמבואר במסכת נדרים (דף נה ע"א) שזו הדרך לגדול באמת בתורה:

מאי דכתיב: וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות? א"ל: כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל - תורה ניתנה לו במתנה, שנאמר: וממדבר מתנה, וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל, שנאמר: וממתנה נחליאל, וכיון שנחלו אל עולה לגדולה, שנאמר: ומנחליאל במות.

שבת שלום!